

Maritim pensjon gjennom 75 år (1949-2024)

I 2024 er det 75 år siden Maritim pensjonskasse (tidligere Pensjonstrygden for sjømenn) begynte å motta premieinnbetalinger og å utbetale pensjon. Vi ønsker derfor å presentere litt bakgrunn og en tidslinje med noen utvalgte hendelser og utviklingstrekk i pensjonsordningens historie.

Bakgrunn

Før andre verdenskrig var norske sjømenn delvis dekket av forskjellige pensjonsordninger. I Statens Sjømannsfond, som ble opprettet i 1909, ble renteavkastningen brukt for å gi alderspensjon til norske sjømenn bosatt her i landet. Ulykkestrygden for sjømenn sikret sjømennene invaliderente, og deres etterlatte enke- og barnerente ved yrkesskade. Av de sosiale trygdene var det alderstrygden fra 1936 som var av størst betydning, fordi den sikret norske statsborgere en pensjon fra de fylte 70 år.

Under andre verdenskrig ble spørsmålet om en egen offentlig, pliktig pensjonsordning for sjømenn tatt opp med den norske regjeringen i London av sjømannsorganisasjonene og rederiorganisasjonene. Det ble satt ned et utvalg for å utrede saken med representanter for de berørte parter.

Tidslinje

1948 – Dette arbeidet ledet etter hvert frem til at Lov om pensjonstrygd for sjømenn ble vedtatt av Stortinget 3. desember 1948. Pensjonsalderen ble 60 år, ytelsen skulle være livsvarig, og det kunne utbetales enkepensjon, barnpensjon og uførestønad. Ordningen fikk et grunnfond på 186 millioner kroner fra Nortraship-oppgjøret etter andre verdenskrig, og avkastningen herfra kunne brukes til å dekke utgifter.

1949 – Innbetaling av premie og utbetaling av pensjoner startet 1. juli 1949. I andre halvår av 1949 var det ca. 35 000 betalende medlemmer i ordningen.

Knut H. Johansen ble ordningens første direktør.

1960 – Historisk topp for ordningen med 57 000 betalende medlemmer.

1963 – Bestemmelsen om at staten skulle dekke et eventuelt årlig underskudd, ble erstattet med en ny bestemmelse om statsgaranti for å sikre pensjonsutbetalingene.

1967 – Folketrygden ble innført 1. januar 1967.

1968 – Som en tilpasning til folketrygdens bestemmelser ble Pensjonstrygden for sjømenn en førtidspensjonsordning fra 60 til 70 år.

1972 – Folketrygdens pensjonsalder ble endret til 67 år. Sjømannspensjon ble deretter utbetalt fra 60 til 67 år.

1987 – Opprettelsen av Norsk internasjonalt skipsregister (NIS). Bakgrunnen for opprettelsen var utviklingen gjennom 1970-årene og 80-årene med utflagging av norske skip i utenriksfart. Antall betalende medlemmer i 1987 var 21 000.

1990 – Pensjonstrygdens reguleringsfond nådde en foreløpig markedsverditopp på ca. en milliard kroner. Dette tilsvarte på den tiden tre år med pensjonsutbetalinger. Hovedsakelig på grunn av rask endring i forholdet mellom sjømenn og pensjonister begynte man fra 1990-tallet å bruke av fondet med ca. 100 millioner kroner i året for å dekke driftsunderskuddet.

1994 – Som følge av EØS-avtalen skulle statsborgere fra land innen EU-/EØS-området som var arbeidstakere om bord på norskregistrerte skip, som hovedregel være medlemmer i ordningen på lik linje med norske arbeidstakere.

2001 – Etterlattepensjon ble i prinsippet opphevet, med unntak for etterlatte etter sjømannspensjonister med krigsfartstillegg som del av sjømannspensjonen.

2002 – Reguleringsfondet var tomt. Statens garantiansvar ble utløst.

2009 – Geir Bø ble tilsatt som ordningens fjerde direktør.

2014 – Pensjonstrygden for sjømenn innførte nettbaserte selvbetjeningsløsninger for kunder og medlemmer og overtok ansvaret for utbetalinger av sjømannspensjon fra NAV.

2014 – Ordningen gikk i overskudd igjen, hovedsakelig som følge av flere medlemmer og færre pensjonister. I august 2014 var det ca. 34 000 betalende medlemmer.

2014 – I andre halvår skjedde et oljeprisfall som fikk store konsekvenser for offshorenæringen. Antall betalende medlemmer i ordningen falt med omtrent 20 prosent de neste tre årene.

2014 – Et offentlig utvalg leverte forslag til ny lov om pensjonsordning for arbeidstakere til sjøs.

2019 – Ny lov om pensjon for arbeidstakere til sjøs, basert på utredningen fra 2014, ble vedtatt i Stortinget 22. november 2019. Loven fikk virkning fra 1. januar 2020. Medlemmer som er født fra og med 1. januar 1970 tilhører fra da en inntektsbasert ordning tilpasset pensjonsreformen. Medlemmer født før 1970, som hadde opptjening fra før 2020, ble værende i fartstidsbasert ordning.

2022 – Pensjonstrygden for sjømenn skiftet navn til Maritim pensjonskasse med virkning fra 15. desember 2022.

2024 – Pandemien medførte en temporær nedgang i betalende medlemmer, særlig i passasjerskipsegmentet. I 2024 nådde ordningen igjen over 30.000 betalende medlemmer i måneden.